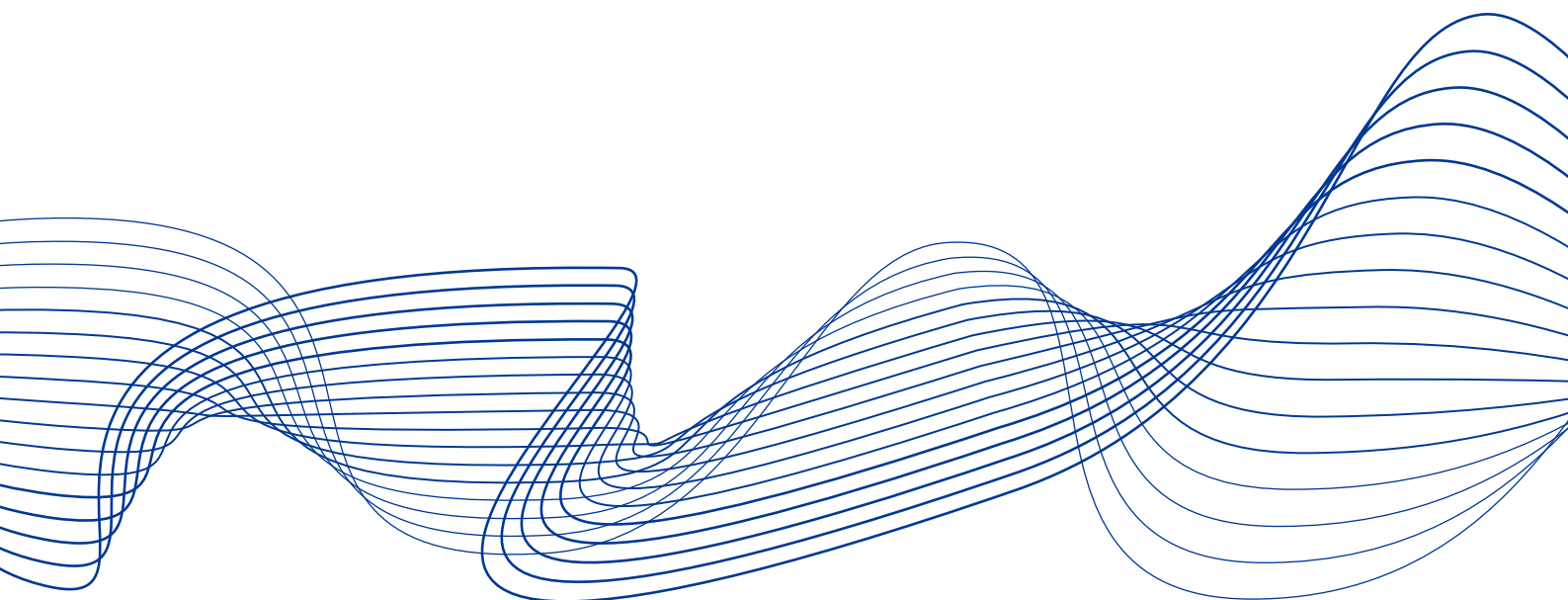

Výroční zpráva

2020

ESRB

Evropská rada pro systémová rizika

Evropský systém finančního dohledu

Obsah

Předmluva	2
Souhrn	4
Tiráž	7

Předmluva

Je mi potěšením představit vám desátou výroční zprávu Evropské rady pro systémová rizika (ESRB) za období od 1. dubna 2020 do 31. března 2021. Výroční zpráva ESRB je významnou součástí jejího komunikačního rámce, jehož cílem je zajistit transparentnost a odpovědnost vůči legislativním orgánům v Evropské unii i vůči široké evropské veřejnosti.

Rok 2020 charakterizovala pandemie koronaviru (COVID-19), která si vyžádala nesmírné ztráty na životech, poničila ekonomiky po celém světě a mnoho lidí připravila o zdroj obživy. Finanční systém zastihla tato krize v odolnější kondici než před celosvětovou finanční krizí. Ztráty v reálné ekonomice se však mohou projevat jeho vzrůstající křehkostí. A tato křehkost mohla narušit fungování finančního sektoru v době, kdy bylo velmi důležité směřovat do ekonomiky likviditu.

Za těchto okolností přešla ESRB v dubnu a květnu 2020 do „krizového režimu“, ve kterém se zasedání k makrobezpečnostní politice konala virtuálně a jejich četnost rostla. Poté udržovala zaměření své politiky a přijímala opatření na ochranu před vlivy pandemie na finanční stabilitu a na jejich zmírnění.

K prioritním oblastem patřily i) důsledky pro finanční systém, které vyplývají z programů úvěrových záruk a jiných fiskálních opatření zaměřených na ochranu reálné ekonomiky, ii) nedostatek likvidity na trhu a jeho důsledky pro správce aktiv a pojistitele, iii) dopad procyklického snižování ratingů dluhopisů na trhy a subjekty, iv) celosystémová omezení výplat dividend, zpětného odkupu akcií a jiných výplat a v) rizika likvidity, jež vyplývají z výzev k doplnění prostředků na účtu.

Výroční zpráva podrobně popisuje přijatá opatření a nastiňuje související činnost v oblasti politiky ESRB. Předmětem zájmu byl zejména bankovní sektor, neboť rostoucí úvěrové riziko související s hospodářským dopadem pandemie se plně projeví až po určitém čase. ESRB kromě jiného také zkoumá, jak používat kapitálové polštáře, aby banky mohly poskytovat úvěry reálné ekonomice po celý hospodářský cyklus, a také zjišťuje, jak vytvářet kapacitu, a to jak ve veřejném, tak soukromém sektoru, za účelem řízení případného zvýšeného výskytu platební neschopnosti podniků.

Jelikož se ekonomické a finanční důsledky pandemie nadále rychle mění, letošní výroční zpráva výjimečně obsahuje hodnocení rizik zpracované ESRB za období až do června 2021. Hlavními zjištěnými riziky jsou i) potenciální nárůst insolvencí v soukromém sektoru v důsledku hluboké celosvětové recese, ii) náročné makroekonomické prostředí pro banky, pojistitele a penzijní fondy, iii) prudké přeceňování rizik a vznik nedostatku likvidity na trhu, iv) velké cenové korekce na trzích s rezidenčními a komerčními nemovitostmi a v) možný opětovný vznik rizika financování státních dluhopisů. Hodnocení rizik zpracované ESRB také zahrnuje hrozby, které pramení z celosystémových kybernetických bezpečnostních incidentů, z narušení životně důležité finanční infrastruktury, ze změny klimatu a z transformačních rizik, přičemž všechny uvedené hrozby jsou z hlediska dlouhodobější finanční stability nadále kriticky závažné.

Během posledního roku ESRB také navázala na své činnosti zahájené před pandemií. Například za účelem rozvoje makrobezpečnostního rámce mimo bankovní sektor ESRB reagovala na konzultaci Evropské komise o přezkumu obezpečnostního rámce pro sektor pojišťovnictví a o přezkumu pravidel týkajících se správců alternativních investičních fondů. Také vydala stanovisko ke zprávám Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy o různých aspektech centrálního zúčtování.

Během sledovaného období opustilo své funkce několik drahých a vážených kolegů a zároveň byli do funkcí jmenováni noví kolegové. Ráda bych za práci pro ESRB ze srdce poděkovala bývalému předsedovi a místopředsedovi poradního vědeckého výboru (ASC) Richardu Portesovi a bývalému spolupředsedovi pracovní skupiny pro analýzy (AWG) Thomasovi Schepensovi.

Dále bych chtěla vřele přivítat viceprezidentku Deutsche Bundesbank Claudii Buchovou jakožto novou místopředsedkyni poradního technického výboru, Stevena Cecchettiho jakožto nového místopředsedu ASC a Emmanuelle Assouanovou jakožto novou spolupředsedkyni AWG.

Christine Lagarde
předsedkyně ESRB

Souhrn

Období od začátku dubna 2020 do konce března 2021, kterého se tato zpráva týká, dominovala pandemie koronaviru (COVID-19). Ta způsobila nesmírný ekonomický šok, který postihl světovou i unijní ekonomiku a zvýšil rizika pro finanční stabilitu.

Po nástupu pandemie COVID-19 orgány EU, národní vlády, centrální banky, orgány dohledu a orgány příslušné k řešení krize přijaly mimořádná opatření na podporu ekonomiky. Generální rada ESRB nejprve označila pět prioritních oblastí, v jejichž rámci přijala opatření: důsledky pro finanční systém, které vyplývají z programů záruk a jiných fiskálních opatření na ochranu reálné ekonomiky, nedostatek likvidity na trhu a jeho důsledky pro správce aktiv a pojistitele, dopad rozsáhlého snižování ratingů dluhopisů na trhy a subjekty napříč finančním systémem, celosystémová omezení výplat dividend, zpětného odkupu akcií a jiných výplat a rizika likvidity, jež vyplývají z výzev k doplnění prostředků na účtu. V průběhu roku 2020 ESRB doplnila svou prvotní reakci na krizi zkoumáním, zda by mohla být přijata opatření, která by bankám pomohla financovat oživení. Tato činnost zahrnovala využití a dostupnost kapitálových polštářů a makrobezpečnostních nástrojů obecněji, působení postupů pro řešení platební neschopnosti podniků, fungování rámce pro ozdravné postupy a řešení krizí bank a řešení úvěrů se selháním, a to i pomocí přenosu rizik na jiné části soukromého sektoru, které je mohou absorbovat lépe.

ESRB pravidelně reviduje rizika, která pandemie COVID-19 představuje pro finanční stabilitu, proto hodnocení rizik popsané v této zprávě zahrnuje jejich vývoj až do června 2021. Riziko rozšířených selhání v reálné ekonomice označila za závažné systémové riziko pro finanční stabilitu v EU (riziko 1), riziko pramenící ze složitého makroekonomického prostředí pro banky, pojistitele a penzijní systémy za zvýšené riziko pro finanční stabilitu (riziko 2), riziko v důsledku opětovného vzniku rizika financování státních dluhopisů a obav ohledně udržitelnosti dluhu za zvýšené (riziko 3) a riziko způsobené nestabilitou a ohnisky nelikvidnosti na finančních trzích za zvýšené (riziko 4). Dále ESRB vyhodnotila operační rizika, která by mohla například pramenit z celosystémového kybernetického bezpečnostního incidentu, za zvýšená (riziko 5), zatímco u systémových rizik spojených s narušeními životně důležitých finančních infrastruktur vlivem financí (riziko 6) a u rizik spojených se změnou klimatu (riziko 7) dospěla k závěru, že je třeba je sledovat. S cílem zlepšit sledování rizik, zejména jejich provázanosti napříč finančním sektorem, vydala ESRB doporučení o používání identifikačního kódu právnické osoby.¹

ESRB přispěla k zajištění odolnosti bankovního sektoru, zejména s ohledem na očekávaný dopad krize COVID-19. Radě pro hospodářské a finanční věci zaslala dopis o prioritním tématu hodnocení dopadů systémů veřejných záruk a dalších fiskálních opatření na finanční stabilitu, ve kterém vyzývá ke spolupráci a výměně informací mezi vnitrostátními daňovými a makrobezpečnostními orgány,² a následně i doporučení, jímž zavádí minimální požadavky na vnitrostátní sledování a stanoví rámec pro podávání zpráv ESRB.³ Na základě tohoto sledování ESRB v únoru 2021

¹ [Doporučení Evropské rady pro systémová rizika ze dne 24. září 2020 o identifikaci právnických osob \(ESRB/2020/12\).](#)

² [Dopis členům Rady ECOFIN o důsledcích ochrany reálné ekonomiky.](#)

³ [Doporučení Evropské rady pro systémová rizika ze dne 27. května 2020 o monitorování dopadů dluhových moratorií, systémů veřejných záruk a dalších opatření fiskální povahy, která byla přijata k ochraně reálné ekonomiky v reakci na pandemii COVID-19, na finanční stabilitu \(ESRB/2020/8\).](#)

vydala zprávu o dopadech podpůrných opatření přijatých v reakci na COVID-19 na finanční stabilitu.⁴ Další klíčovou iniciativou na zachování odolnosti finančního systému bylo doporučení ESRB o omezení rozdělování výnosů.⁵ Doporučení se týkalo úvěrových institucí a také investičních podniků, pojistitelů, zajišťatelů a ústředních protistran a po úpravě bylo v prosinci 2020 prodlouženo.

ESRB nadále přispívala ke koordinaci makrobezpečnostní politiky v unijním bankovním sektoru. V tomto ohledu vydala stanovisko k makrobezpečnostnímu opatření přijatému v Belgii na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (CRR), jímž se prodlužuje doba uplatňování stávajícího přísnějšího opatření zaměřeného na rizikové váhy pro expozice zajištěné rezidenčními nemovitostmi.⁶ ESRB také vydala stanovisko k makrobezpečnostnímu opatření přijatému ve Francii na základě článku 458 CRR, jímž se prodlužuje doba uplatňování stávajících přísnějších požadavků na velké expozice vůči vysoce zadluženým velkým nefinančním podnikům. Další stanovisko ESRB se týkalo prodloužení doby uplatňování přísnějšího makrobezpečnostního opatření přijatého ve Švédsku podle článku 458 CRR, které stanovuje dolní hranici rizikových vah pro expozice zajištěné rezidenčními nemovitostmi. Rovněž vydala doporučení o makrobezpečnostním opatření přijatém v Norsku, které stanovuje rezervu ke krytí systémového rizika.⁷ Navíc ESRB doporučila, aby bylo postupováno recipročně v případě vnitrostátního opatření přijatého v Lucembursku, na které se nevztahuje CRR ani směrnice o kapitálových požadavcích (CRD), i v případě výše zmíněného opatření týkajícího se rezervy ke krytí systémového rizika a opatření podle článku 458 CRR pro sektor rezidenčních a komerčních nemovitostí v Norsku. V obecné rovině ESRB nadále monitorovala makrobezpečnostní opatření přijatá v Unii a usnadňovala výměnu stanovisek k těmto opatřením mezi svými členy.

Vedle opatření přijatých v reakci na pandemii COVID-19 pokračovala ESRB ve svém úsilí připravit soubor makrobezpečnostních nástrojů nad rámec bankovního sektoru. Zejména Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) poskytla informace o řadě témat týkajících se centrálního zúčtování a způsobů, jak zlepšit makrobezpečnostní aspekty pravidel směrnice Solventnost II pro pojistitele a jak zlepšit směrnici o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD)⁸. Pokud jde o centrální zúčtování, ESRB spolupracovala s ESMA na řešeních centrálního zúčtování pro složky penzijního systému, poobchodních službách ke snížení rizik s ohledem na povinnost clearingů a standardech pro oznamování, kvalitu údajů, dostupnost údajů a registraci registrů obchodních údajů podle nařízení o infrastruktuře evropských trhů (EMIR v rámci programu Refit). ESRB rovněž předala ESMA stanovisko ke klasifikaci a následnému uznání ústředních protistran z třetích zemí poskytujících služby v Evropské unii. Pokud jde o sektor pojišťovnictví, poskytla ESRB odpověď na konzultaci Evropské komise k přezkumu směrnice Solventnost II. Zahmovala návrhy

⁴ [Zpráva ESRB o dopadech podpůrných opatření přijatých k ochraně reálné ekonomiky v reakci na COVID-19 na finanční stabilitu.](#)

⁵ [Doporučení Evropské rady pro systémová rizika ze dne 27. května 2020 o omezení rozdělování výnosů v průběhu pandemie COVID-19 \(ESRB/2020/7\).](#)

⁶ [Opinion of the European Systemic Risk Board of 18 February 2021 regarding Belgian notification of an extension of the period of application of a stricter national measure based on Article 458 of Regulation \(EU\) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms \(ESRB/2021/1\).](#)

⁷ [Recommendation of the European Systemic Risk Board of 4 December 2020 regarding Norwegian notification of its intention to set a systemic risk buffer rate in accordance with Article 133 of Directive \(EU\) 2013/36/EU \(ESRB/2020/14\) a průvodní zpráva.](#)

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010 (Úř. věst. L 174, 1.7.2011, s. 1).

makrobezpečnostních nástrojů, které se zabývají kapitálovými, likviditními a meziodvětvovými aspekty uvedenými ve zprávě zveřejněné v únoru 2020. Také zdůraznila potřebu nadále zajišťovat, aby rizika byla řádně zachycena podle směrnice Solventnost II, a stanovit harmonizovaný rámec pro ozdravné postupy a řešení krize v celé Evropské unii. Pokud jde o investiční fondy, poskytla ESRB odpověď na konzultaci Evropské komise k přezkumu AIFMD. Odpověď posuzovala vhodnost rámce pro podávání zpráv a přístup k údajům pro monitorování systémového rizika, potřebu provozovat stávající makrobezpečnostní nástroje a průběžný vývoj rámce makrobezpečnostní politiky pro investiční fondy.

ESRB také poskytla nepříznivé scénáře k zátěžovým testům evropských orgánů dohledu. Pokud jde o bankovníctví, Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) svůj zátěžový test původně plánovaný na rok 2020 odložil na rok 2021, přičemž ESRB pro něj poskytla nepříznivý makrofinanční scénář již v roce 2020. V lednu 2021 poskytla ESRB orgánu EBA nový scénář, který odráží její nejnovější hodnocení rizik. Pokud jde o pojišťovnictví, ESRB poskytla Evropskému orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění v roce 2021 nepříznivý scénář celounijního zátěžového testu pro sektor pojišťovnictví. Pokud jde o fondy peněžního trhu, ESRB poskytla ESMA upravenou sadu rizikových faktorů, aby zajistila, že scénář bude závažnější než jakýkoli vývoj na trzích během března 2020, a to pro všechny rizikové faktory.

V rámci odpovědnosti a povinností ESRB podávat zprávy se předsedkyně ESRB zúčastnila slyšení před Hospodářským a měnovým výborem Evropského parlamentu. Při těchto slyšeních předsedkyně poslancům Evropského parlamentu poskytla bezprostřední informace o důvodech politických iniciativ přijatých ESRB. Ty zahrnovaly opatření přijatá ESRB v reakci na pandemii COVID-19.

Podobně jako v předchozích letech ESRB uspořádala řadu akcí s cílem zapojit zainteresované strany do diskusí o makrobezpečnostní politice. S ohledem na pandemii COVID-19 se tyto akce i pravidelná zasedání ESRB konaly virtuálně za pomoci videokonferenční techniky. V rámci svého mandátu uspořádala ESRB své výroční zasedání s Výborem evropských orgánů dohledu nad auditem a se statutárními auditory globálně systémově významných bank a pojistitelů se sídlem v EU (G-SIFI). Zasedání, jehož účelem je informovat ESRB o vývoji v sektoru nebo o jakémkoli zásadním vývoji v globálně systémově významných finančních institucích, se zaměřilo na okamžitý i dlouhodobý dopad pandemie COVID-19 na banky, pojistitele i auditní činnost a na úlohu auditorů v boji proti podvodům v oblasti účetnictví. Kvůli pandemii COVID-19 se nekonala výroční konference ESRB.

Tiráž

© Evropská rada pro systémová rizika, 2021

Poštovní adresa 60640 Frankfurt am Main, Německo
Tel. +49 69 1344 0
Internetové stránky www.esrb.europa.eu

Všechna práva vyhrazena. Reprodukce pro vzdělávací a nekomerční účely je povolena za předpokladu, že je uveden zdroj.

Datum uzávěrky pro údaje použité v této zprávě bylo 31. března 2021.

Specifická terminologie viz [glosář ESRB](#) (k dispozici pouze v angličtině).

ISSN 1977-5121 (pdf)
ISBN 978-92-9472-213-3 (pdf)
DOI 10.2849/519824 (pdf)
Katalogové číslo EU DT-AB-21-001-CS-N (pdf)